

मीना कपूर - भाग १

शाळकरी मुलगी असताना ती दिसायची तर सुरेखच, शिवाय गातही छान असे. त्यामुळे शाळेत असतानाच तिच्या गाण्याच्या कारकीर्दीला सुरुवात झाली असे म्हणायला हरकत नाही. परंतु स्टुडिओत आपली गाणी रेकॉर्ड होतात याची जाणीव ती इतरांना करू देत नसे. ती अगदी बिनधास्त असे. तिचा आवाज गीता रॉय सारखा थोडा घोगरा होता आणि ह्या आवाजात तिने स्टुडिओतील पहिली पाच गाणी म्हटली. ही गाणी तिने निनू मझुमदार यांच्या 'पल' ह्या चित्रपटासाठी १९४६ मध्ये गायली. परंतु हा चित्रपट १९४८ साली थोड्या दिरंगाईने प्रदर्शित झाला. थोड्या महिन्यांतच एस. डी. बर्मन यांच्या 'एट डेज' ह्या चित्रपटातील 'किसीसे मेरी प्रीत लगी, अब क्या करू' हे गाणे तिला मिळाले. 'एक नयी कली ससुराल चली' ह्या चित्रपटात चितळकर यांच्यासोबत तिने एक युगुल गीत म्हटले.

१९४८ साली संगीत दिग्दर्शक एस. के. पाल यांनी 'नई रा' मध्ये तिला सहा गाणी दिली. 'आओ जीवन का गाये गाना नया' तसेच 'आ री हवा' आणि 'दो बात ना की और चले गये' ह्या गाण्यांनी लोकांना आकर्षित केले. संगीत दिग्दर्शक चितळकर रामचंद्र यांनी तिच्याबरोबर द्वंद्वगीत गायले होते आणि तिच्या आवाजावर ते खूष होते. त्यामुळे 'मेरी जान मेरी जान संडे के संडे' हे बेहद गाजलेले गाणे त्यांनी तिला दिले. ह्या गाण्याची खासियत अशी आहे की त्याचा पहिला भाग ते मीना कपूरसोबत गातात तर दुसरा भाग शमशादबरोबर !

लवकरच तिने संगीतकार निनू मझुमदार यांच्याकडे बरीच सोलो गीते गायली तर १९४८ मध्ये 'गोपीनाथ' मध्ये 'आयी गोरी राधिका ब्रिज मे बल खाती' हे द्वंद्वगीत त्यांच्याच सोबत म्हटले. आता ती बरीच लोकप्रिय होत होती. प्रख्यात बासरीवादक पन्नालाल घोष यांनी आपले मेहुणे - दिग्गज संगीतकार अनिल विश्वास यांच्याशी तिचा परिचय करून दिला. त्यांनी 'अनोखा प्यार' ह्या चित्रपटातील मुख्य नायिका नर्गिस हिच्यासाठी असलेली बरीच गाणी तिला दिली. (या चित्रपटाची दुय्यम नायिका नलिनी जयवंत होती.) तिने गायलेले 'याद रखना चाँद तारों इस सुहानी रात को' हे गाणे लताकडूनही वेगळे म्हणून घेतले होते. 'मेरे लिये वो गमे इंतजार' आणि 'इक दिल का लगाना बाकी था' ही आणखी दोन गाणी. तसेच (इला नागरथ सोबत) 'ऐ दिल मेरी वफा मे कोई असर नहीं है' हे द्वंद्वगीत आणि मुकेश बरोबरचे 'अब याद ना कर' हे युगुल गीत.

'प्यारा प्यारा है समा, माय डियर कम टू मी' (मोतीलाल सोबत) एस. डी. बर्मन यांच्या 'कमाल' (१९४९) मध्ये, मदन मोहन यांच्या 'आँखें' (१९५०) या चित्रपटातील 'मोरी अटरिया पे कागा बोले' इ. सारख्या गाण्यांमुळे मीनाची मागणी वाढू लागली. सज्जाद हुसेन यांनी संगीत दिलेला 'खेल' हा चित्रपट (१९५०) त्या दरम्यानच प्रदर्शित झाला आणि तिचे 'तोड गये...अरमान भरा दिल तोड गये' हे गाणेही गाजले.

याच सुनारास अनिल विश्वास यांचा अभिनेत्री आशालता (माथुर) सोबतचा संसारही टिकला नाही आणि ते दोघे विभक्त झाले. हळूहळू मीना आणि अनिल विश्वास यांचे सूत जुळले आणि त्याचे लग्नात रूपांतर झाले.

(क्रमशः)

- माणेक प्रेमचंद

('Yesterday's Melodies Today's Memories' या पुस्तकातून.)

NOTE: Among the many things India can be proud about is the wonderful music that was made in the Hindi cinema of yesteryear. Songs that touched (and still touch) the hearts of many millions of people who understand Hindustani. No matter where we were, inside or outside the country, and whether we were old or young, rich or poor, fat or thin, there were songs that kept us enjoying them. Or making life more bearable, at the least.

'Yesterday's Melodies Today's Memories' is a biographical salute to all the main

singers, composers, and songwriters who put out these melodies, from the start in 1931, till about 1970.

Manek Premchand's second book was Musical Moments From Hindi Films, celebrating 75 years of sound (and music) in Hindi Films. The author has also recently written another music book called Romancing The Song, which traces the history and changing face of lyrics in Hindi Cinema, right from 1931 till now.

To buy the books, or otherwise write to the author, his email address is manekpremchand@gmail.com